

Slavnost se vrši po vzporedu, katerega razglasi „Slovensko učiteljsko društvo“ pozneje, v nedeljo dne 18. t. m. v rojstnem kraju Praprotnikovem. Ni bilo drugače mogoče, nego da se je za slavnost določila nedelja. Gg. tovariši, kateri imajo v cerkvi posel z orgljanjem, bodo se za jedno nedeljo lahko oprostili ali pa dobili kakega namestnika, da se bodo mogli slavnosti udeležiti. Odbor „Slov. učit. društva“ je računal namreč nato, da se bodo te slavnosti udeležili tudi mnogi Praprotnikovi učenci, ki gredo drugače težko z doma, morda pride k slavnosti kako društvo, kateremu bi bila udeležitev na delavnik nemogoča; a kar je velikega pomena, pa je to, da bode odkritju lahko prisostovalo tudi preprosto ljudstvo, kateremu se redkokdaj ponudi jednaka prilika, ob kateri se vpliva lahko mogočno na njega narodni čut in zavednost.

Nadejamo se torej s popolno gotovostjo, da bomo imeli takrat lep dan, ko se bomo zbrali slovenski učitelji in slovenske učiteljice iz vseh krajev in od vseh strani naše domovine poleg prijateljev svojih v prekrasnem Podbrezju, da dostojno poslavimo spomin svojega Andreja Praprotnika!

Našim deželnim poslancem!

(M. Poklukar.)

Prijazna luna ne bode več mnogokrat popolnila svojega bledega lica in že bodo stali deželni poslanci v zbornici ljubljanski pred alternativo, ali povišajo prenizke plače deželnemu učiteljstvu, ali pa isto odslove z lepimi, morda celo z rezkimi besedami. Vsekako bode to v zgodovini kranjskega šolstva odvažen trenutek in vreden je resnega in mirnega premisleka ter nepristranskega prevdarka, kajti utegnili bi imeti v negativnem slučaju dovoljene posledice, kakoršnih pač oni ne pričakujejo. Poštevajo naj samo to, da nas je čez pet sto samih maturantov z različnimi nadarjenostmi in mnogostranskimi sposobnostmi ter uverjeni naj bodo, da si bomo po potrebi znali poiskati v postavnih mejah ono pot, po kateri, če tudi spočetka trnjevi, bomo prišli do boljšega plačila. „Sila kola lomi“ pravi narodni pregovor in sila tira kranjsko učiteljstvo k vztrajnemu delovanju z vsemi mu na razpolago stoječimi duševnimi vrlinami v izboljšanje svojemu bednemu gmotnemu stanju, ker za naprej ne more več tiho in mirno iti v nenasitno žrelo pogubnemu hiranju ter gotovi iznemoglosti. Temna je naša preteklost, mračna sedanost; če pa ostanemo nedelavni, nesložni in neodločni, negotova nam bode prihodnjost. Bodre naj nas tragični prizori iz kratke polupreteklosti, od katerih kličemo v spomin le nekatere: V ospredji se nam kaže zadolžen mladenič, kateri v brezmejni

obupnosti v pričo učencev svojih spleta tanko vrvico, s katero si kani zadržniti vrat; tam vidimo krepke tovariše, kateri zapuščajo siromaško učiteljstvo ter prestopajo k pošti; ondi se poslavlja opešan mož v najkrepkejih letih z učiteljskim pomanjkanjem ter prevzema kmečko gospodarstvo v gorenjski strani trdeč, da mu družino jedna zemlja na Gorenjskem redi bolje, nego učiteljska služba; tu zremo bednega očeta, kateremu kar po vrsti odмира nežna deca v nezdravem in draginjskem kraju, neimajoča močne hrane; v odročnem selu vzame brezsrčna smrt učitelja, ker ne more zmagati stroškov ter poslati pravočasno po oddaljenega zdravnika; v sredini pa gledamo trpina, kateremu upajo sosedomi otoci, ker je le učitelj, mladež politi z gorečim špiritom po obrazu in životu; z daljine prijadra čila četa mladeniških maturantov, a dasi žive v domišljavih in ognjevitih letih neskrbne mladosti, vendar si ne upajo ugrizniti v suho skorjico grenkega učiteljskega kruha na Kranjskem; rajši mu obrnejo hrbet, išoč si zavetja v boljših pristaniščih*) — bodi dovolj turobnih dejstev! Tako ne pojde in ne sme iti dalje! Preslabo plačan učitelj nima in ne more imeti pristujočega mu nastopa, ker je današnji rod še toliko konservativen, da jedino po cvenku meri človekovo veljavo. Kupa učiteljska je gorjupa, toda polna je — bodi nam to v tolažbo! Vse nas tako korenito prezira, da nas ne more še bolj. Bled! krasen si, kje se ti jednači širono zemsko površje? Zastave vihrajo, hladen mrak objemlje rosno zemljo, tisočerna množica ljudstva se gnjete ob vodnih obalih, brezštevilne lučice migljajo na jezerskih bregovih in opetovalno odsevajo v lahkih valovih, nebroj raznobojnih raket razsvetljuje temno ozračje, kresovi gore in topiči grme v čast prvemu svetovalcu presvetle krone, avstrijskemu ministerskemu predsedniku, preblagorodnemu gospodu grofu Badeniju. Vojaška godba se menjava z glasno pesmijo blejskih pevcev v narodnih nošah. Vse se veseli, strmi in občuduje združeno krasoto prirodno in umetno. Časniki prinašajo dolge članke, imenoma naštevajo visoko in nizko odlične osebe, ki so kjer in karkoli si bodi kaj pripomogle k popolnosti slavnostmi, pričenshi z načelnikom kraj. šol. sveta, županom, rediteljem etc. etc.; a dičnega šolskega voditelja g. Frana Rusa na Bledu, izbornega tenorista, kateri opravlja poleg truda s šolsko mladino še bremenski posel odgovornega pevovodje z mnogoštevilnim zborom, zbranim skoraj s cele Gorenjske — koliko pisanja, potov, truda in vaj; pa vendar njegovega imena ne najdemo niti na najzadnjem poročilskem mestu.**)

Kot set pa njemu in njegovemu zboru odločijo počeno ladjo za vožnjo, da ceno doživi v veselih akordih

*) Prav imajo!

Uredništvo.

***) Naši listi glede delovanja, truda, uspehov, shodov in teženj slovenskega učiteljstva res ne izpolnjujejo svoje časnikarske dolžnosti. Če pomislimo, kako važno mesto zavzema slovenski učitelj med narodom svojim, bi se mu pač spodobilo, da se slovenski

radostne pesmi prijetno iznenadenje mrzle ter proste kopelji v devetnajst sežnjev globokem jezeru. Tako nas dandanes plačujejo! Učitelj delaj za slavo drugih pri zborih, družbah in društvih, v odborih in odsekih, bodi okoren, bodi rokohitersk, izrabi se, hiraj, opešaj in svet te bode milostno odslovil, kakor ožeto limono in trizna tvoja se bode s krohotom praznovala. Častiti poslanci! Težko Vam bode, a vendar skušajte se postaviti na učiteljsko stalo in pomislite, kaj bi Vi počeli na našem mestu? Naša plača in pokojnina sta za stanu i času primerno življenje premajhni, za naglo smrt preveliki; a ni nam ležeče samo na višjih plačah, temveč še bolj na prepotrebujem ter častnem ugledu, kateri se pri sedanjih dohodkih niti misliti ne da.

Ne zahtevamo pečenih puranov in fazanov; ne buteljk kraljevine, tokajca ali šampanjca; ne mislimo pušiti špecialitet ter se šetati v bagru in svili po kopališčih; ne sanjamo o kočijah in podobnih lagotnostih; pač pa za trdno pričakujemo tolikih plač, da bode slehernemu učitelju omogočeno privoščiti si poleg belega kruha na dan pol litra poštenega dolenjčka ter pol kilograma navadne govedine. To mora pa biti, saj imajo še navadni rokodelci tako. Skrajna potreba je ona zmet, katera priganja kranjsko učiteljstvo do postavnih korakov, katere si je odločilo storiti in ne častihlepje, da bi imelo vse sinove veleučene ženije, hčerke pa izvežbane uradnice, tega ne; le stanu primeren obstanek za se in svojece terjamo. V to svrho se dvigajo učiteljske vrste po vseh kranjskih livadah in tvorijo navdušeno falango, katera ne odloži popred uma svetlih mečev, dokler ne doseže svojega zmotra. Ne mislite, da bode učiteljstvo še nadalje prosjačilo za uboga mesta ter pritiskalo kljuke, kakor je nedavno bahato pisal nek list, temveč hoče v prihodnje možato vztrajati na težavnih postojankah ter junaško odoleti vsem zaprekam, dokler ne pride rešilni dan, kateri itak ni daleč. Trkalo bode nepretrgano po boljših plačah, ker je to za nje eksistenčno vprašanje, dokler ne dobi toli naročitega gospodarja, kateri je bode vredno sprejel in spodobno plačal.

Sklepčno opozarjamo častite poslance na državni zakon, kateri velja za vse kronovine ter izrečno in nedvoumno veli tolike učiteljske plače povsod, da učitelja z družino stanu primerno vzdržujejo. Ako izpolnjujejo državne zakone pri drugih priložnostih, zakaj bi se njegova izvedba zavlačevala samo pri učiteljstvu, katero s 450 gld. oziroma 500 gld. nikakor ne more na Kranjskem stanu primerno izhajati. Premotrite nadalje, častiti gospodje, da nijeden stan ne posega tako glo-

listi boljše ozirajo nanj in objavljajo vse zasluge, kojih si pridobi ljudski učitelj za svoj narod. Posebno glede naših teženj za zboljšanje gmotnega stanja bi morali biti slovenski časopisi nekaki tolmači in posredovalci med učiteljstvom in narodom, oziroma njega zastopniki. Prosimo!

Uredništvo.

boko v dušno in telesno blagostanje, nijeden tako posredno in neposredno v časno in večno srečo, sploh na vso bodočo narodovo povestnico, kakor jedino učiteljski; po tej resnici vravnajte blagohotno svoje nehanje in delovanje v deželni zbornici in osrečili bodete Kranjsko, a nad pet stotin skrbno pazečih domačih sinov in hčera v trudapolnem učiteljstvu po vsi deželi razstresenih bode blagrovalo poslance in deželo, v kateri služiti jim je čast in veselje.

Martin in Jera.

(J. Ravnikar.)

Trinajsto poglavje.

Dokaz, da je Martin ljubil svojo ženo.

Fako bodeš sedela tako dolgo in mirno, kakor ob nedeljah in praznikih pri knjigi „Življenje svetnikov in svetnic Božjih,“ tedaj ti bodem mogel prav veliko povedati.“

Jera: Želim, da mi poveš vse, prav vse in natančno.

Martin: Dobro! Vem še vse tako dobro, kakor se je dogodilo.

Ali glej, danes je sobota, in ti imaš še dosti opravila.

Jera se nasmeje rekoč: „Odpri malo svoje oči!“ Martin pogleda nekoliko okrog sebe ter pristavi: „Oho! ti si že vse naredila in vredila!“

Milica prime očeta za roko in reče:

„Mati so z delom pridno hiteli, jaz in Anica sva jim pa pomagali pospravljati. Mari ni tako v redu?“

„Ne samo v redu, temveč je tudi hvale vredno“, rečejo na to oče.

„No, začni že vender pripovedovati!“ prosi ga Jerica.

Martin: Predstojnik me je vprašal za ime mojega očeta, za kraj, kje stanujem in pa za hišno številko.

Jera: Ti ne govoriš pravilno, kajti jaz vem, da on ni s tem pričel.

Martin: A kako to, da ne tako? Ti brbljavka!

Jera: Ti si ga najprej pozdravil, a on ti je odzdravil; kaj ne, tako je bilo.

Martin: Ti vsevedna čarovnica ti, prav imaš; nisem začel prav pripovedovati.

Jera: To sem jaz tudi takoj vedela.

Martin: No, ko me zagleda, vpraša me, če se ga nič več ne bojim? Jaz se priklonim, kakor sem vedel in znal ter mu odgovorim: „Oprostite mi milostivi gospod!“ On pa se nasmeje in ukaže steklenico vina donesti.